

Uzasadnienie do zarządzenia
Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska we Wrocławiu z dnia 2025 r.
w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych
dla obszaru Natura 2000 Kopalnie w Złotym Stoku (PLH020007)

Zgodnie z art. 28 ust. 5 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. z 2024 r. poz. 1478 ze zm.) regionalny dyrektor ochrony środowiska ustanawia, w drodze aktu prawa miejscowego w formie zarządzenia, plan zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000, biorąc pod uwagę cele ochrony obszaru. Po zmianach legislacyjnych plan zadań ochronnych ważny jest bezterminowo (wcześniej sporządzany był na 10 lat).

Obszar Kopalnie w Złotym Stoku (PLH020007) (zwany dalej Obszarem) został zatwierdzony *decyzją Komisji Europejskiej z dnia 13 listopada 2007 r. przyjmującą, na mocy dyrektywy Rady 92/43/EWG, pierwszy zaktualizowany wykaz terenów mających znaczenie dla Wspólnoty, składających się na kontynentalny region biogeograficzny* (Dz. Urz. UE. L 12/383). Obszar został wyznaczony jako specjalny obszar ochrony siedlisk *rozporządzeniem Ministra Klimatu i Środowiska z dnia 13 czerwca 2022 r. w sprawie specjalnego obszaru ochrony siedlisk Kopalnie w Złotym Stoku (PLH020007)* (Dz. U. z 2022 r., poz. 1521).

Zgodnie z zapisami ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody pierwszy projekt sporządza się w terminie 6 lat od dnia zatwierdzenia obszaru przez Komisję Europejską jako obszaru mającego znaczenie dla Wspólnoty (art. 28 ust. 1 ustawy). Pierwszy plan zadań ochronnych dla Obszaru opracowany został w 2013 r. i ustanowiony na okres 10 lat *zarządzeniem nr 19 Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska we Wrocławiu z dnia 5 sierpnia 2013 r. w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Kopalnie w Złotym Stoku PLH020007* (Dz. Urz. Woj. Doln. z 2013 r. poz. 4610). Dokument ten wygasł w 2023 r. i przystąpiono do aktualizacji dokumentacji i ustanowienia nowego planu, biorąc pod uwagę cele ochrony obszaru, uwzględniając aktualny stan obszaru i jego przedmiotów ochrony oraz określając konieczne do podjęcia działania ochronne.

Założeniem do opracowania projektu planu zadań ochronnych Obszaru jest utrzymanie właściwego stanu przedmiotów ochrony, który to obowiązek wynika z art. 6(1) *Dyrektywy Rady 92/43/EWG z dnia 21 maja 1992 r. w sprawie ochrony siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory* (Dz.U.U.E.L.1992.206.7 ze zm.) oraz art. 3(2) i 4(4) *Dyrektywy Rady 2009/147/WE z dnia 30 listopada 2009 r. w sprawie ochrony dzikiego ptactwa* (Dz.U.U.E.L.2010.20.7 ze zm.).

Projekt planu zadań ochronnych dla Obszaru został sporządzony z uwzględnieniem wymagań określonych w art. 28 ust. 10 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody oraz zgodnie z zapisami *rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 17 lutego 2010 r. w sprawie*

sporządzania projektu planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 (Dz. U. z 2024 r. poz. 99).

Obszar a wyznaczono w celu zachowania we właściwym stanie ochrony stanowisk występowania nietoperzy:

1. 1303 podkowiec mały *Rhinolophus hipposideros* – populacja zimowa,
2. 1308 mopek *Barbastella barbastellus* – populacja zimowa i migrująca,
3. 1321 nocek orzęsiony *Myotis emarginatus* – populacja zimowa,
4. 1324 nocek duży *Myotis myotis* – populacja zimowa,

oraz siedlisk przyrodniczych:

1. 8220 Ściany skalne i urwiska krzemianowe ze zbiorowiskami z *Androsacion vandellii*
2. 9110 Kwaśne buczyny *Luzulo-Fagetum*
3. 9130 Żyzne buczyny *Dentario glandulosae Fagenion*, *Galio odorati-Fagenion*
- wymienionych odpowiednio w Załączniku II i I Dyrektywy Rady 92/43/EWG.

Obszar Natura 2000 Kopalnie w Złotym Stoku (PLH020007) położony jest w Górach Złoty, w województwie dolnośląskim, w powiecie ząbkowickim, na terenie gminy Złoty Stok. Całość obszaru zajmuje powierzchnię 175,51 ha i obejmuje Złoty Jar łącznie z nieczynnym kamieniołomem i doliną potoku Trująca. Ewidencyjnie całość Obszaru zlokalizowana jest w obrębie Złoty Stok, z czego ponad 80% powierzchni Obszaru położone jest na gruntach znajdujących się w zarządzie Nadleśnictwa Bardo Śląskie. Obszar obejmuje tereny leśne przy południowej i wschodniej części miasta. Jest to fragment dawnego obszaru górniczego związanego z wydobywaniem złota i arsenu, którego pozostałościami są liczne wyrobiska i sztolnie. Działalność górniczą na tym terenie zakończono w latach 60-tych. W granicach Obszaru zlokalizowanych jest 7 spośród 13 obiektów tego typu występujących w okolicach Złotego Stoku. Pozostałe obiekty z powodu błędnie poprowadzonych granic zostały włączone do sąsiedniego Obszaru Natura 2000 Góry Złote (PLH020096), w tym najważniejsze zimowisko w tym rejonie – sztolnia Barbara. Są to systemy chodników o długości przekraczającej 1 km, jako jedyne spośród pozostałych sztolni posiadają zabezpieczenia. Kolejne dwa obiekty (sztolnie Książęca i Lisia) mają długość około 200 m. Pierwsza z nich jest od wielu lat ogólnie dostępną atrakcją turystyczną, natomiast druga położona jest w większym oddaleniu i rzadziej jest eksplorowana. Pozostałe trzy obiekty (Sztolnia w Kamieniołomie I, Sztolnia przy Tamie, Sztolnia w Złotym Potoku) są niewielkimi sztolniami wykorzystywanymi przez pojedyncze osobniki, z czego sztolnia przy Tamieze względu na położenie poniżej lustra wody w potoku Trująca jest często niedostępna zarówno dla ludzi jak i nietoperzy. Znaczącą część obszaru porastają lasy z dużym udziałem buka. Większość Obszaru położona jest na terenie Śnieżnickiego Parku Krajobrazowego. Południowe i zachodnie granice Obszaru na długości

1,81 km przylegają do granic obszaru Natura 2000 Góry Złote (PLH020096).

Kopalnie w Złotym Stoku stanowią ważne zimowisko nietoperzy, szacuje się, iż zimuje tu ponad 100 osobników nietoperzy, z czego sztolnie w Obszarze wykorzystuje połowa z nich. Sztolnie są miejscem występowania wielu gatunków nietoperzy poza wymienionymi wyżej: nocka wąsatka *Myotis mystacinus*, nocka Natterera *Myotis nattereri*, nocka rudego *Myotis daubentonii*, nocka posrebrzanego *Vespertilio murinus*, mroczka poźlocistego *Eptesicus nilssonii*, mroczka późnego *Eptesicus serotinus*, karlika malutkiego *Pipistrellus pipistrellus*, borowca wielkiego *Nyctalus noctula*, gacka brunatnego *Plecotus auritus*. Gatunkami dominującymi są: podkowiec mały, nocek duży, nocek rudy, gacek brunatny i mopek. Do najważniejszych zimowisk należą udostępnione turystycznie dwie największe sztolnie: Gertruda i Czarna. Sztolnie w Złotym Stoku są jednym z największych zimowisk podkowca małego i nocka orzęsionego w Sudetach. Poza okresem zimowym sztolnie wykorzystywane są jako miejsca godowe mopka. Łącznie w Obszarze stwierdzono 11 gatunków nietoperzy. Znaczna część obszaru jest też zajęta przez cenne siedliska, z czego wyróżniają się duże płaty kwaśnych buczyn (9110) i dobrze wykształcone żyzne buczyny (9130).

Dane w oparciu o które dokonano oceny stanu zachowania przedmiotów ochrony, zagrożeń, celów i działań ochronnych pozyskano z poprzedniego planu zadań ochronnych (w odniesieniu do siedlisk przyrodniczych) oraz, w przypadku chiropterofauny, wykorzystano aktualne dane pochodzące z wykonanego w 2024 r., na zlecenie Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska we Wrocławiu, monitoringu nietoperzy w Obszarze. Zagrożeniom przyporządkowano kody i opisy z Listy referencyjnej zagrożeń, presji i działań stanowiącej załącznik nr 5 do obowiązującej Instrukcji wypełniania Standardowego Formularza Danych obszaru Natura 2000. Ze zidentyfikowanych zagrożeń wśród najważniejszych wymieniono: dla siedliska 8220 zagrożenia związane z występowaniem w sąsiedztwie siedliska szlaków i infrastruktury turystycznej oraz ekspansją gatunków traw w obrębie siedliska, dla siedlisk leśnych 9110 i 9130 zagrożenia związane z presją turystyczną, występowaniem obcego gatunku (niecieriek drobnokwiatowy *Impatiens parviflora*) oraz zbyt małą ilością martwego drewna w obrębie siedlisk. Natomiast w przypadku gatunków nietoperzy główne zagrożenia wynikają z presji turystycznej oraz w przypadku gatunku 1308 mopka zmianami klimatycznymi i wzrostem temperatury w obrębie zimowisk gatunku.

Cele działań ochronnych zostały sformułowane zgodnie z ogólną zasadą przybliżania obszaru do stanu „przyrodniczo optymalnego”, przy uwzględnieniu aktualnego stanu wiedzy na temat przedmiotów ochrony, istniejących uwarunkowań społecznych oraz panujących ograniczeń (obszar podlega silnej presji turystycznej). Cele działań ochronnych odwołują się bezpośrednio do parametrów i wskaźników stanu ochrony z przewodnika metodycznego

Państwowego Monitoringu Środowiska opracowanego przez Głównego Inspektora Ochrony Środowiska (2012), wskazując na potrzebę utrzymania lub poprawy ocen parametrów i wskaźników dla obu siedlisk przyrodniczych.

W przypadku siedliska przyrodniczego 8220 jako ogólny cel ochrony wskazano utrzymanie siedliska w niezadowalającym stanie zachowania (U1), z uwagi na fakt, iż nie jest możliwa poprawa wskaźników takich jak gatunki charakterystyczne i gatunki dominujące. Dla siedliska leśnego 9130 jako ogólny cel ochrony określono utrzymanie niezadowalającego (U1) stanu ochrony, a dla 9110 jako ogólny cel ochrony wskazano poprawę stanu zachowania z oceny U1 (niezadowalający) na FV (właściwy), co możliwe będzie głównie z uwagi na poprawę wskaźników związanych z martwym drewnem, naturalnym odnowieniem i strukturą drzewostanu. W przypadku siedlisk leśnych nie oceniano wskaźnika Stan kluczowych dla różnorodności biologicznej gatunków lokalnie typowych dla siedliska. W przypadku gatunków nietoperzy cele działań ochronnych wiążą się przede wszystkim z:

- utrzymaniem właściwego stanu ochrony zimujących populacji gatunków: 1303 podkowiec mały oraz 1321 nocek orzęsiony,
- utrzymaniem złego stanu ochrony (U2) w zakresie parametru populacja oraz niezadowalającego (U1) stanu ochrony dla parametru siedlisko dla populacji zimującej 1324 nocka dużego wynika z faktu, iż poprawa parametru populacja nie jest obecnie możliwa. Dane z wielolecia wskazują na opuszczenie dwóch stanowisk (sztolnia Czarna i sztolnia Gertruda) oraz jedynie okazjonalne pojawianie się pojedynczych osobników. Dodatkowo, oba obiekty są częściowo udostępnione dla ruchu turystycznego, co poprzez płoszenie ogranicza możliwości zimowania nietoperzy w ich wnętrzach. W konsekwencji utrzymuje się niezadowalający (U1) stan ochrony w zakresie wskaźnika zabezpieczenie przed niepokojeniem,
- utrzymaniem złego stanu ochrony (U2) w zakresie parametru populacja oraz parametru siedlisko populacji zimującej gatunku 1308 mopek, co wynika z faktu, iż poprawa parametru populacja nie jest obecnie możliwa. W przypadku jednego stanowiska w sztolni w Złotym Potoku, jednego osobnika obserwowano ostatni raz w 2020 roku. Nietoperze w tej sztolni pojawiają się incydentalnie. Ze względu na małe rozmiary i zmienny mikroklimat w obiekcie nie będzie zimować stała populacja gatunku. W przypadku sztolni Czarnej i sztolni Gertruda obiekty te są częściowo udostępnione dla ruchu turystycznego, co poprzez płoszenie ogranicza możliwości zimowania nietoperzy w ich wnętrzach. W konsekwencji utrzymuje się niezadowalający (U1) stan ochrony w zakresie wskaźnika zabezpieczenie przed niepokojeniem. Najbardziej

istotnych czynnikiem wydaje się być kwestia złej (U2) i niezadowolającej (U1) oceny wskaźnika temperatura powietrza w obiektach w których zimuje mopek,

- utrzymanie niezadowolającego stanu ochrony dla populacji migrującej gatunku 1308 mopek z uwagi na brak możliwości poprawy parametru populacja i wskaźnika obecność czynników płoszących (oświetlona droga gruntowa i wejścia do sztolni).

Działania, które pozwolą osiągnąć ww. cele związane są przede wszystkim z: utrzymaniem ocienienia płatów siedliska 8220 oraz w miarę potrzeb usuwaniem pojedynczych egzemplarzy krzewów wkraczających na wychodnie skalne z siedliskiem, kształtowaniem odpowiedniego dla siedlisk 9110 i 9130 składu gatunkowego drzewostanu oraz właściwej struktury pionowej i przestrzennej drzewostanu oraz zwiększaniem zasobów martwego drewna w obrębie płatów tych siedlisk. W przypadku gatunków nietoperzy działania ochronne związane są z bieżącą konserwacją i naprawą zabezpieczeń zimowisk nietoperzy, odpowiednim planowaniem prac w obrębie obiektów udostępnionych turystycznie oraz pozostawianiem starodrzewu i dziuplastych drzew do naturalnego rozpadu, jak również zachowanie zacienienia wokół otworów wejściowych do sztolni.

Zaplanowano również monitoring stanu zachowania siedlisk i gatunku, którego zasady oparto na metodyce opracowanej przez Główny Inspektorat Ochrony Środowiska w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska.

Przedmiotowe zarządzenie nie zawiera wskazań do zmian w dokumentach planistycznych, m.in. w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego, z uwagi na fakt, iż w wyniku przeprowadzonej analizy dokumentów planistycznych stwierdzono, iż nie zachodzi potrzeba wprowadzania zmian w tych dokumentach.

Sporządzenie planu ochrony dla Obszaru nie jest konieczne. Plan zadań ochronnych jest wystarczającym narzędziem do zapewnienia ochrony przedmiotom ochrony w obszarze.

Ustanowienie planu zadań ochronnych poprzedzone zostało przeprowadzeniem postępowania z udziałem społeczeństwa.

W dniu 28 lutego 2023 r. w prasie o zasięgu lokalnym (Gazeta Wyborcza), na stronie internetowej (Biuletyn Informacji Publicznej) i w siedzibie Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska we Wrocławiu (na tablicy ogłoszeń) ukazało się obwieszczenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska we Wrocławiu znak WPN.6320.2.2023.MŁ.1 z dnia 28 lutego 2023 r. informujące o zamiarze przystąpienia do sporządzenia projektów planów zadań ochronnych dla 46 obszarów Natura 2000 (w tym dla obszaru Natura 2000 Kopalnie w Złotym Stoku (PLH020007)). Obwieszczenie zostało przekazane w celu jego upublicznienia m.in. do Urzędu Gminy Złoty Stok.

Następnie w dniu 4 kwietnia 2023 r. w prasie o zasięgu lokalnym (Gazeta Wyborcza),

na stronie internetowej (Biuletyn Informacji Publicznej) i w siedzibie Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska we Wrocławiu (na tablicy ogłoszeń) ukazało się obwieszczenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska we Wrocławiu znak WPN.6320.2.2023.MŁ.2 z dnia 4 kwietnia 2023 r. informujące o przystąpieniu do sporządzenia projektów planów zadań ochronnych dla 13 obszarów Natura 2000 (w tym dla obszaru Natura 2000 Kopalnie w Złotym Stoku (PLH020007)). Obwieszczenie zostało przekazane w celu jego upublicznienia m.in. Urzędu Gminy Złoty Stok.

W pierwszym etapie prac nad planem zadań ochronnych zidentyfikowano podmioty będące zarządcami i właścicielami działek położonych w granicach obszaru Natura 2000 – Państwowe Gospodarstwo Leśne Lasy Państwowe Nadleśnictwo Bardo Śląskie oraz właściciel trasy turystycznej Kopalnia Złota w Złotym Stoku, właściciele parku linowego i pensjonatu zlokalizowanego granicach Obszaru.

Warsztaty Zespołu Lokalnej Współpracy (ZLW) dla obszaru Natura 2000 zostały przeprowadzone w formie elektronicznej. W dniu 6 października 2025 r. przekazano do zarządców i właścicieli terenu w granicach Obszaru projekt zarządzenia do zaopiniowania.

Obwieszczeniem z dnia Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska we Wrocławiu zawiadomił o możliwości udziału społeczeństwa w postępowaniu poprzez zapoznanie się z projektem planu zadań ochronnych i możliwości składania uwag i wniosków. Informacja została podana do publicznej wiadomości zgodnie z art. 39 ust. 1 pkt. 1, 2, 3, 4 i 5 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2024 r. poz. 1112 ze zm.) i w związku z art. 28 ust. 4 ustawy o ochronie przyrody. Obwieszczenie zostało zamieszczone na stronie internetowej Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska we Wrocławiu, a także ukazało się drukiem w prasie lokalnej (Gazeta Wyborcza).

Osoby zainteresowane projektem miały 21 dni na składanie uwag i wniosków.

Projekt zarządzenia został na podstawie art. 59 ust. 2 ustawy z dnia 23 stycznia 2009 r. o wojewodzie i administracji rządowej w województwie (Dz. U. z 2025 r. poz. 428), uzgodniony przez Wojewodę Dolnośląskiego